

Zpověď' samospouští

Všechno začalo tam, kde obvykle všechno končí – na smetišti. Kdybych si býval jen pomyslel, že lidský odpad, a to nejen v tomto případě, se mi stane osudem.

Když jsem byl ještě malý

Vídím se jako docela malého kluka, jak se za městem prohrabuji v tom, co už nikdo nechtěl, když vtom tu fotoaparát! Celokovový, s kuličkou na konci spouště. Což teprve pak ten zvuk, když to cvaklo. Mít ho dnes, byla by to dozajista sběratelská kuriozita. S tím fotoaparátem jsem pak chodil ulicemi a dělal, jakože fotím. Že bych měl předtím vložit film, jsem ani netušil. I zželelo se mě mému otci a zakoupil mi opravdový fotoaparát. To bylo něco! Značka Pionýr. Kdo z pamětníků by nepamatoval. Bakelitový, hnědorudý, bachratý, na svítkový film. To už jsem byl

poučen. Moje první fotka byl foxteriér, který si to ovšem nenechal líbit. Dodnes mám jizvu na ruce. Neodradilo mě to.

O pár let později

To když jsem bouřlivě začal vnímat opačné pohlaví. Jenže jak jen nahlédnout tam, co nám klukům zatím mělo být utajeno?! Tenkrát i malé holky nosily sukně pod kolena. Věděli jsme, že to místo, kde se nám může otevřít utajovaný svět, je jen jedno. Pod řetízovým kolotočem. Muselo se čekat do pouti. Jenomže to divadlo bylo kratší než mrknutí. Ale já měl přece fotoaparát,

který uměl zachytit i zlomek sekundy! Když jsem pak na výsledné fotografii viděl to zastavení v letu, zcela jsem propadl onomu kouzlu okamžiku. Fotografie tak pro mě dostala smyslný smysl. Moji kamarádi se na ty fotečky 6 x 6 cm nemohli vynadávat... A tak jako herci čekají na své životní role, fotografové hledají svá životní témata. Bylo zaděláno.

A zase o dalších pár let později

Flexareta. Vhled shora dolů, manuální ostření – to byl přímo rituál. A je tu vojna. Fotografování zakázáno. Srpen 1968 jsem prožil spíše než s fotoaparátem s letáky v ruce. To jsem ještě nevěděl, co za to. Přesto, že v civilu jsem byl kanalizační mistr a myslel si, že už nemůže být horší práce, po politických prověrkách v roce 1971 jsem skončil na celých 22 let ve Sběrných surovinách. Nejlepší škola mého života. Galerka spolu s disentem, ale i lidmi, kteří si nikdy na nic nehráli. Hrabal věděl, o čem psal. Konečně jsem mohl dálkově studovat vysokou školu. Dokonce se mi nad jednou

sběrnou podařilo vybudovat si ateliér. A ještě jsem byl chválen za aktivitu. Zatímco za mnou chodil jeden kamarád, aby si mohl fotit strukturu slisovaného papíru, já měl jiné téma – to svoje. A to přitom tenkrát pro mladou ženu byla dost velká odvaha – odhalit se před objektivem. Dnes jsou z mých bývalých modelek matky, které mi posílají svoje dcery, abych je také tak vyfotografoval. Prý proto, že ví, že už jsem neškodnej! Nevím, zda se nemám urazit. Ale pak se dovídám skutkovou podstatu: „Já kráva, že jsem ty fotky roztrhala, a to jenom proto, aby kdyby mi na ně přišel ten můj, neroztrhl on mě. Teď nemám žádnou vzpomínku!“ teskně říkala jedna. Ta druhá naopak: „Ještě že ty fotky, co jsme tenkrát spolu udělali, jsem si schovala pod spodní prádlo do dolního šuplíku! Představ si, že ta moje holka mi povídá: ‚Mami, podívej se na sebe, jak vypadáš, dělej se sebou něco!‘ A tak jsem jí ty fotky ukázala a povídám – podívej, ty smrade, takhle jsem vypadala v tvých letech já a teď se podívej na sebe ty!“

Fotí kdekdo

Být reportážním fotografem na volné noze je dneska docela řehole. Fotí kdekdo. Mladí mají takové vybavení, o kterém se těm starším ani nesní. Ti, co začínají, sice ještě neví, že fotka není ve fotoaparátu, ale v oku, své nádobíčko za několik set tisíc korun však ostentativně nosí jako kolty u pasu. Časopisy stále víc a víc žádají fotky – kdo s kým, kdy, jak dlouze, jak hluboko... Už nestačí jen to, jak celebrity jí, ale jak bryndají. Ještě lepší by bylo, kdyby celebrita byla celá poblitá. Nebo se poprala, nejlépe s jinou celebritou. Mladší fotografové nemají zábrany. Ani mezi sebou. Někdy takové focení v houfu připomíná spíše dojezd cyklistů v cílové rovince. Reportážní fotografové vědí, že pochválení budou jen tehdy, budou-li mít něco, co jiné noviny ne. Zkuste si něco sami vymyslet. V tu ránu máte za sebou další „kolegy“ a ještě na vás řvou, že jim lezete do záběru. „Fotografové jsou hrozný pronárod a já jsem jeden z nich,“ řekl mi před deseti lety Jan Saudek a já už vím proč. Fotografové si závidí dobrou (?) fotku víc než ženy nové šaty. A to nemluvím o tom, že mezi fotoreportéry

Autoportrét J.L.

„Láska“. Muž na číhané, žena v očekávání.

Snímek jsem nazval „Jamnice“. Za Žižky byla známa sekta Adamitů, téměř dějepisci zapomenuta však byla sekta, která dostala název Jamníci. To proto, že ti páchali sex zásadně v jamách, tedy v podzemí, kam byli přesvědčeni, že Bůh nedohlédne. S těmi Žižka naložil nejkřutěji.

Z cyklu „Mateřství“ – Maminka s miminkem

začíná být převaha žen. Řeknete si – jak jen si fotografové mohou závidět obyčejnou fotku? Inu proto, že taková reportážní fotka je dílem šťastné náhody, nemluvě o tom, že o záběru rozhoduje i jen setina sekundy.

Bulvár je nenasytný

a dnešní noviny už budou zítra staré... Na jednom skromném rautu po vyhlášení nejprestižnější české fotografické soutěže jsem se zeptal v oné pro mě nejisté době svého kamaráda, fotografa Jaroslava Kučery (kdo ho zná?!): „Ty, Jardo, myslíš, že se mohu uživit jako fotograf na volné noze?“ Čtyřnásobný vítěz soutěže Czech Press Photo a Fotograf Evropy roku 2002 se na mě chlácholivě podíval a řekl: „To víš, že jo, já už jsem dneska na třetím rautu!“ Dodnes slyším ten výbuch smíchu ostatních přítomných profíků. Všichni jsme věděli, že Jardu Kučeru by na společenský večírek nikdo nedostal ani párem volů. „Jak můžeš fotit ty ksichty, vždyť je to samá přetvářka. Nuda!“ kroutí hlavou nad mými fotografiemi z takzvané společnosti. Jeho společnosti jsou totiž bédni tohoto světa – bezdomovci a Romové. Musel jsem se zařadit takzvaně pro sebe. Jen reportážemi si dnes volný fotograf na chleba nevydělá. Zatímco náklady na všechno stoupají, už několik let žádné

noviny nedají za fotku víc než před pěti a více lety. A proč také. Tržní hospodářství se řídí nabídkou a poptávkou. A fotoreportérů je víc než jednotlivých titulů. Navíc většina kmenových fotografů placených redakcemi jde i pod tuto cenu, protože svoje fotky pod jinými jmény prodávají i do jiných, byť konkurenčních časopisů či agentur, takže tyhle anonymní honoráře mají spíše jako kapesné. A pak – vstanou noví bojovníci!

Nebylo zbytlí

Bylo třeba si pronajmout sklep a zařídit si vlastní ateliér. Tady vznikají jednotlivé cykly jako těhotné maminky, později pak tytéž maminky s dětmi, někdy i s tatínky. Daří se mi vytvářet jedno pro mě zajímavé téma – celebrity v rámech. Náš jediný výrobce obrazových rámu a paspart, českokrumlovská LIRA, mi jde na ruku. Zapůjčuje mi celou kolekci obdélníkových, ale i oválných rámu, jak starých, tak i těch nejnovějších. Zjistil jsem, že i taková rekvizita hraje. Hraví jsou pak i fotografovaní. Zprvu nedůvěřivě, posléze už se nacházejí. Někdy si i zahrají sebe sama. Nejvášnivější téma však zůstává – žena nevinná i dráždivě svůdná. A tak i ona se ráda ocitá za tím pomyslným štítem. Jak však nafotit ženu jinak, když všechno už tady jednou bylo. Tak nastupuje fenomén

naší doby – počítač. Vzniká něco, co se dá spíše nazvat fotografikou než skutečnou fotografií. A víte, která z mých posledních výstav měla největší úspěch? Dívčí klíny s názvem **VÁBIVÉ ZÁHYBY**. Samozřejmě počítačově upravené tak, že jedna příšedší návštěvnice kroutila nevěřicně hlavou: „Louda a krajinky?“ Když tu náhle jiná vykřikla: „Ježíšmarjá, vždyť ona je to ona!“ A tak jsem si řekl – tenhle úspěch si nenechám jen pro sebe, a proto vyhláším projekt přímo grandiózní – **„VAGINALIE aneb všichni jsme tím prošli“**. Výzva pro všechny výtvarníky, zejména umělecké fotografy. Říkám záměrně umělecké – porno nepokládám za umění. Jen žádná vulgarita. Mým heslem se stala parafráze Hrabalova výroku, který on řekl o světě, já o ženském klínu: **„Je k zešílení krásný. Ne, že by byl, ale já ho tak vidím.“**

Náhle přichází nabídka na knihu

Zatím ne na ženské centrum přitažlivosti Všehomíra, ale na možnost vydat ty nejzajímavější rozhovory i s fotografiemi, které mi kdy vyšly v časopisech. A tak je tady kniha s názvem **„NEOBYČEJNÁ SETKÁNÍ“**. Celkem 30 našich osobností – herci, moderátoři, zpěvačky, publicisté, psychiatři, sexuoložka,

Z cyklu „Ženy“ – Sestry s melounem

sochař, sportovec... Povídání o životě, navíc se smyslem pro humor. Vydatná vypovídací hodnota. Náplast za vytopený ateliér. Prasklá voda nad mým podzemím utopila několik let mé práce. Teprve až když jsem bral všechny ty zmáčené negativy, stovky, ba tisíce fotografií, dokonce už i připravená výstava v rámech, každá fotografie mi připomínala nějaké pocity. Paradoxně nemám rád takové snímky, které navozují pocity negativní, a teď je mi tak, že bych nad těmi svými nejlepšími snad řval. Chvějí se mi ruce, vynáším to všechno do kontejnerů, dělám do vyčerpání jak vody, tak sebe sama. Ve dne v noci, celý týden nepřetržitě běží vysoušeče. Co horšího: počítač od sousední trafostanice dostal opakovaně přímý zásah – vyhořelý i s daty. Elektroniku fotoaparátu, který jsem nechal na stole, odnáším do „čistírny“, ostatní, zejména všechno, co bylo na podlaze, směřuje do popelnic. Tak alespoň ta kniha zůstane. Už zase začínám fotografovat, abych si tak připomněl film, kde na tom ten kluk s obrnou byl hůře.

Když už jsem se alespoň na závěr zmínil o těch emocích, nikdy bych nechtěl, aby se mi podařila taková fotografie, která by vyvolávala odpor, nebo dokonce lhotejnost. Kéž by tak úsměv. A krásu v nás.

Váš Josef Louda

PhDr. Josef Louda

Narozen 9. 4. 1947 v Klatovech. Po ukončení ZDŠ v Přešticích s vyznamenáním – učební poměr zedník Pozemní stavby Plzeň. Od r. 1963 do r. 1967 Střední průmyslová škola stavební – obor vodohospodářský v Plzni. Vojenská základní služba v letech 1967–1969 (1. rok Milovice, 2. rok Hlohovec, ppor. v záloze). Poté kanalizační mistr – Pražské silniční a vodohospodářské stavby Praha. Po politických prověrkách v roce 1971 skončil na 22 let ve Sběrných surovinách, kde 20 let pracoval ve funkci vedoucího podnikové údržby. V roce 1981 ukončení dálkového studia FF UK, obor psychologie, sociologie a pedagogika. Rigorózní práce na téma Základy ekologie a ekologické výchovy v kontextu způsobu života. Od roku 1991 výrobně technický náměstek ředitele. Od roku 1993 – Public Relations TV NOVA. Inicioval vznik nadace Novy. V jejím rámci organizoval největší charitativní koncerty pro mentálně postižené, a tak založil jejich tradici v rámci TV Nova. Od roku 2000 nezávislý fotograf a publicista. Desítky titulních stran, stovky otištěných fotografií, článků, reportáží, rozhovorů, několik samostatných výstav, trojnásobný vítěz soutěže Praha fotografická. Krédo: NEUBLIŽOVAT – POMÁHAT

www.louda@fotomotiv.cz

